

IN MEMORIAM

SLIKA S VLASTITOM SJENOM ILI SJEĆANJE NA JEDINI SUSRET S VJENCESLAVOM RICHTEROM

U Zbirku Vjenceslava Richtera i Nade Kereš Richter prvi put sam došla prošlog ljeta radi snimanja razgovora s voditeljem zbirke Marijanom Susovskim za *Personalni arhiv MDC-a*. Poslije razgledanja stalnog postava, M. Susovski mi je predložio da pogledam park iza zgrade u kojemu su bile izložene Richterove skulpture, kako bi na neki način imala cjelovitiji uvid u donaciju Richter.

Na samom vrhu stepenica stajao je Vjenceslav Richter, visok, tanak i vrlo uspravan, sjede, razbarušene kose, u svjetloplavim trapericama i košulji dugih rukava. Bio je zabavljen razgovorom s nekim ljudima i nije nas vidio.

Ono što mi je sasvim zaokupilo pažnju bile se njegove dugačke ruke koje su, dok je razgovarao s ljudima na vrhu stepenica, skoro stalno bile u pokretu. Na jakoj svjetlosti sunčanog dana doimale su se prozračno, kao da ne pripadaju tijelu. Nekako izdvojene, same opisuje krugove u zraku, upiru u pravcu, pokazuju, objašnjavaju, mašu... Odlučne i uvjerljive ruke. Činilo se kako razgovara rukama. Stalno su bile ispružene čitavom dužinom. Razgovor je trajao i trajao, a ja sam strpljivo stajala na dnu stepenica i čekala da posjetitelji odu, kako bi me M. Susovski predstavio gospodinu Richteru. Dotle sam bez dopuštenja napravila nekoliko snimaka. Moram priznati da sam istog trenutka bila u velikoj kušnji snimiti razgovor s V. Richterom. Ne znam o čemu bih

tada s njime razgovarala, ali sam sigurna da bih u razgovoru bila spomenuta grupa Exat 51. Možda bih razgovor započela najprovokativnijim pitanjem: Tko je idejni pokretač Grupe Exat 51? Iako se u javnosti zna odgovor na to pitanje, željela sam snimiti glas koji to izgovara, način na koji je to izgovoreno zato što mu je "očinstvo" katkad bilo namjerno prešućivano od nekih kolega iz istoimene grupe.

Kada bih to pitanje na početku razriješla, čini mi se, preostali bi dio razgovora, koji se odnosi na njegovo stvaralaštvo, njegovu vrijednu donaciju gradu Zagrebu, lako krenuo kao njegovi *Gravitacijski crteži* (vođenje razliveno boje na papiru) sve do njegova *Prijedloga nove diobe kruga*.

Od želje da snimim razgovor s V. Richterom ubrzo sam odustala i zbog toga jer se projektom *Personalni arhiv MDC-a* u ovoj fazi predviđa razgovor samo s muzealcima, a ne s umjetnicima i donatorima, pa bih ga ionako snimila samo na svoju ruku. Odustala sam i zato što mi je istodobno bilo vrlo neugodno, bilo me je na neki način stid što pred njim, onako tananim i eteričnim, stojim ovako sva stamena i zemna, s laptopom i fotoaparatom u rukama i nešto zahtijevam.

Trebalo je to drukčije urediti! Sad je kasno. Zapravo je sve u vezi s takvim ljudima uvijek kasno. Zadovoljila sam se samo mogućnošću da ga fotografiram.

On se čak na neki način obradovao i to je pokazao srdačnim i čvrstim stiskom svoje dugačke i tople ruke. Progovorili smo nekoliko kurtoaznih rečenica i ja sam ga zamolila za dopuštenje da ga fotografiram i u Galeriji pokraj njegovih djela.

O njegovu zdravstvenom stanju nisam znala ništa, njegovo ponašanje nije odavalo bolesnog čovjeka. Hodao je brzo, smješkao se, vrlo argumentirano govorio o planovima, ali nešto u njegovoj pojavi, ne bih mogla točno definirati što, bilo je tako nestvarno i odsutno. Izgledao je prozračno, eterično u tom tankom tijelu, činilo mi se kako lebdi u izmaglici.

Kada je ušao u svoju galeriju - kuću opet su čekali gosti: jedan skupljač umjetnina iz Austrije (ili galerist, ne znam) s prevoditeljicom. On ih je strpljivo vodio, pokazao im izložene umjetnine. Bio je prekrasan vedar, plav dan i sva galerija je bila puna finog svjetla kao naručenoga za dobru fotografiju.

Gledala sam u njegove dugačke, tanke i na toj jakoj svjetlosti, sasvim nestvarno lagane ruke kojima pokazuje svoje radove. Fotografirala sam.

Za vrijeme tog posjeta skoro sam sav film potrošila snimajući Richterove slike, skulpture i njega samoga. Zašto, kada sam došla sasvim drugim poslom?

Sutradan, kada su fotografije bile gotove, začudila sam se. Sve fotografije na kojima su

